

2704

מדינת ישראל
הכנסת

.5.5

מס' 20 / 1

מס' באייר, תשי"ח - 11.5.58, בשעה 12.00.

נכחים - חברי הוועדה:

- י. גורדי - היו"ר
- א. נהיר
- ש. דיין
- ט. הזני
- א. נהן
- ז. מנזאייב
- י. ספיר

מזכירים:

מר גרום - נציג משרד החקלאות

מר פרס }
מר קסחי } נציגי משרד האוצר.

מר בנק - מזכיר הוועדה.

בסדר-היום: א) ערבות מטעם המדינה - ערבות לחקלאות.
ב) ערבות מטעם המדינה לאשראי לרכישת מיכליות ביפן.

- - - - -

h

היו"ר י. גורדי:

מזאתי לבהוץ לקרוא באופן דחוף את הישיבה הזו. פנו אלי מספר האוצר ובקשוני לכנס את הישיבה על מנת לאשר להם את עתיד הערבויות העומדות בסדר-יומנו.

(קורא את המכתב בקשר לערבות מטעם

המדינה לחקלאות).

י. ספיר:

אינני מבין מה זה "למימון עיבוד הפלחה"; הרי אין זה חל על כל הפלחה שאספו אותה עכשיו. אני מבין כי מיליון וחצי ל"י ניתנות לתבואות קיץ. מדוע?

הינדל י. גורדי:

כושר התשלום של המשקים ירד, לכן הם רוצים להבטיח את עצמם יותר.

י. ספיר:

הערבות של המדינה היא על 100% במקרה של מלחמה, ו-80% במקרה של בצורת. הבצורת חלה במקרה על תבואות חורף. מהו הפיצוי שעומדים לתת במקרה של בצורת? עכשיו מדברים על זה שצריכים לשלם מיליון וחצי ל"י לתבואות קיץ; הרי במקומות שיוורדים שם גשמים אין סכנה של בצורת. היכן כאן הנקודה?

ש. דיין:

לדעתי, מה שכתוב כאן מנוסח לא טוב. המשקים חוששים, כנראה מפאת הגשמים. היבול של תבואות הקיץ יהיה שלא רדגיל. הסיכוי הוא קטן יותר, הם חוששים, ובצדק, שהיבול יהיה קטן.

הינדל י. גורדי:

מתבואות החורף עצם הדבר שכבר סבלו/וכושר התשלום של המשקים כבר ירד, אז הם אומרים שהם חוששים מפני תבואות הקיץ, לכן רוצים לקבל את הנסחון לתבואות קיץ.

מ. חזני:

בהיסוס רב, בהתמרטות גדולה ובהתקוממות פנימית אני אומר שיש משהו בטענת הבנקים. המדובר הוא על אדמה יבשה, על אזורים בקרבת הגבול ועל אזורים שנתקלים בבעיית המים. אני מבין שהבנקים רוצים להבטיח את עצמם. הערבות היא גלובלית, ולא כל האזורים שווים, ולא כל המקרים דומים.

רצוני להזכיר כי כמה פעמים דברנו שבנקיים שיחה עם ד"ר פורדר, ועד היום לא הוצאנו זאת לפועל.

עכשיו אנחנו חורגים מהתחום של 50% ועולים ל-80%, ואני חושש שמחר זה יישאר על 60%.

לדעתי, אין לנו ברירה ואני מציע לאשר את הערבות, ואני רוצה לציין שהדבר הזה לא יכול לשמש תקדים, אלא להיפך - לקיים שיחה עם הבנקים בעניין זה על מנת לשנות זאת לטובה.

ז. סוזאייב:

האם אפשר לקבל אינפורמציה על נסיונם של הבנקים בעבר? האם היו מקדים שוועדת הכספים היתה מאשרת ערבויות?

א. בהיר:

שמענו כי הכל שולם.

ז. סוזאייב:

האם השתמשו בערבויות אלה? אם כן - בכמה הם השתמשו? התשובה, לדעתי, יכולה או לחזק את הטענה או להקטין אותה.

פ. חזני:

הכנסת צריכה - מה אינכפת לך?

הי"ר י. גור:

זהו הנושא.

פ. חזני:

אנן ענין זה מוביל על תנאי ההלוואות
הנחלתיות ע"י הבנקים לירישות אחרות; זה
מעלה את השעך על הירישות מצד בנק זה או אחר; זה מעלה את התביעות
ל י מקומות אחרים. לא מוכל לקבל את ההלוואה משום שאינך יכול לעמוד
בני התנאים אותם דורשים הבנקים.

מר גרוס - מטעם משור
החקלאות

לבנק יש משהו באיזו שהיא אחיזה.
בחלק של הבצורת הוא סיכן את עצמו,
והוא לא היה מוכן לתמוך עוד מיליון וחצי לירות באותם התנאים.

מה היה עד כה? להתיישבות החדשה
יש הסכם עם הסוכנות. היא תשלם עבורם. אם אנחנו משלמים למשק
חדש, אז הסוכנות תצטרף לנו. יצא כך שלאוצר לא עלה כל הרבה
הזו בכסף.

ז. טוזאייב:

האם המקרים כאלה לא יכול להיות
סהרר כזה באופן ישיר?

מר גרוס:

הבנקים הרבו לעשות זאת באופן ישיר.

הי"ר י. גור:

את השיחה עם ד"ר פורדר אנו נקיים
בנועת הכספים סיד לאחר שהוא
אבל בינתיים, ד"ר פורדר אמר,
יודיע לנו כי הוא מוכן לכוך.
שוועדת הכספים תחליט על כך.

ה צ ב ע ה

הערבות מטעם המדינה לחקלאות - אושרה

ב. ערבות מטעם המדינה לאשראי לרכישת
מיכליות ביפן.

הי"ר י. גור:

(קורא את המכתב מיום 9.5.58)

ז. טוזאייב:

האם אפשר לקבל פרטים על חברה זו?
מי היא ומה הרכבה?

(ב) דצוי היה לקבל אינפורמציה על
הבעיה של המיכליות. כידוע, הזמנו מספר מטויים של מיכליות קטנות
ונח אניות, מגרמניה, בסכומים גדולים, וכפי שבמסר לי אין לנו צורך
ביותר מהזמנה זו. נשאלת השאלה: כמה הזמנו? ומדוע קונים עכשיו
דוקא מיפן; האם קניה זו מכוונת כדי לקשור יחסים עם ארץ זו?
אם רכשנו מיכליות ואניות במידה מספקת, אז מדוע מובאת עכשיו הזמנה
זו? מהו הטובאז' הנחוץ לנו?

(ג) שמעתי שכאילו ההסכם עם היפנים
הוא הסכם אשראי כזה שהממשלה התחייבה לשלם בתנאים הנזכרים כאן,
וכאילו בכוונת האוצר למכור את המיכליות למי שהיא תרצה; כאילו
קיימת תכנית להעביר את האניות לחברות בתנאים יותר נוחים. פירוש

הדבר שהממשלה תשלם את המס. אם אלה הם הנאי תשלום, אז מה הם הנאי החשוב שהממשלה לא תצטרך לגבא לעזרתם?

א. כהן: מיכלית כזו באה על חשבון טרנספורט.

א. בהיר: היש טשא ומתן על רכישת מיכליות גדולות גם מצדפת. אני רוצה לדעת, מהו המחיר אשר יקשה צדפת מאתנו בעד מיכלית דומה?

(ב) האם יש חוזה או הסכם בין הממשלה ל- החברה הישראלית לאניות דלק בע"מ? פה יש הסכם בין החברה הזו "אורגה דוק קוסטאני לימיטר, טוקיו". אני מבין שקיים הסכם כזה.

(ג) הייתי רוצה לדעת, מהו הנסיס של מחירי ההובלה בין הסוקרים שישנם ברשותנו ובין הסוקרים הגדולים?

י. ספיר: שמעתי כי הישיבה הזו נקראה באופן זמני מפני שדבר זה נחוץ אישור מידני. אני שואל אם אין הצדקה לכך שאנו נקיים בענין זה ישיבה בצורה רחבה יותר, בהשתתפות אנשי ציבור, האוצר ועוד? אני מפקפק אם היום אנו נוכל להספיק בכל זה.

היו"ר י. גורי: הענין הוא פשוט למדי; אנו נשמע בנאי מפי בא-כוח האוצר את התשובות. אם כל הבידורים לא יניחו את דעתנו, אז נראה מה לעשות.

מר קמחי: זה כמה שבועות שנמצאת בארץ משלחת לניהול המ"מ לרכישת המיכלית. זהו מו"מ מייגע מאד אשר על כל אגף ואגף מתנהל ויכוח, וככל שמתמשך המו"מ, צנח דחיות אחרות מטוקיו. משלחת זו יושבת ממש על סיכות והיא אינה מוכנה להאריך את שהותה כאן. במידה שהחוזה לא יחתם, אז המשלחת היפנית הזו חוזרת, ובדרך הוא שדחיה זו תהיה לחודשים אחדים, וכתוצאה מכך גם דחיה לקבלת האניה. האניה תימסר לנו ג-30.7.59 לפי החוזה, ואנחנו מעונינים לקבלה בהקדם האפשרי.

היו"ר י. גורי: ברצוני להכניס פסוק אחד: על עצם הצורך במיכליות דובר בזמנו. בהתאם להתפתחות התנאים המיוחדים שנוצרו בעולם, רצוי מבחינת הנפט וההובלה שנהיה מצויינים בני בעלי מיכליות יותר גדולות. השאלה היא, אם אנחנו צריכים, לאחר ששמענו את הסיבה, מיכלית זו ומדוע ענין זה הוא דחוף?

א. בהיר: יש לי הצעה. לאחר ששמעתי את דברי מר קמחי, אינני רוצה שאנו נקבל על עצמנו את האחריות החוזרת. לא הייתי רוצה שאנו נגרום לדחייית החוזה אם זה לא נדחה מאליו, ולכן אני מציע שאנו לא נקיים דיון בענין זה. אם אנחנו רוצים שהדיון יהיה רציני, אז הייתי מציע להזמין את שר האוצר וכל מי ששייך לענין זה.

י. ספיר:
אינני יכול לקבל הצעה זו מטעם פשוט מאד. היזמה היא בידי הממשלה; היה עליה לפנות לוועדת הכספים מתוך הנחה סוקרמת שיש לה לקיים מי"ס. (מר קמחי: הסוף הסתיים לפני שתי דקות).

יש כאן בעיות עיקריות אשר אותן צריך להבהיר עם המומחים בעניני ספירות. אם הממשלה מכורה שזה בסדר, אזי שהיא תתחייב לתת את הערבות הזו, והכנסת תאשר או לא תאשר. אינך יכול להכריח אותי לקחת על עצמי אחריות זו.

א. בהיר:
בכדי שהממשלה תופיע בפני החברה, אז היא צריכה להודיע לה שהיא קבלה את אישורה של ועדת הכספים.

היו"ר י. גורן:
אני רגיש לארגומנטים אותם מציג חבר ועדה; אני גם רגיש לארגומנטים שהביא מר קמחי, אפשר לצאת מענין זה בשלום בשני מהלכים: באשר שזהו ענין דחוף.

אם באמת יש צורך לכתוב נוסח שהענין אושר ע"י ועדת הכספים, כי אם לא - אפשר יהיה לומר לשר האוצר שאנחנו נעמוד מאחוריו וכי אנחנו נתן את הסכמתנו לערבות הזו לאחר שיהיה בירור נוסף בוועדה. אם אנחנו אומרים זאת לשר האוצר, אזי מבחינה טורמלית אין צורך בהחלטה. אינני חושב שמהלך כזה הוא בניגוד לפרוצדורה תקינה.

מ. חזני:
אני מציע מקבל את דברי הטענה של חבר הכנסת ספיר, ביחוד אותה הערה האומרת: מאחד שהמו"ם נמשך כמה שבועות אזי מתן ההחלטה יכולה להשתנה. למרות שהוא נסתיים לפני חצי שעה. במקרה זה, כמו במקרים דומים, איננו צריכים להעמיד את הוועדה במצב לא נעים. ושוב אני חוזר על דברי הקודמים לגבי הסעיף הקודם: בהיסוס רב, בהתמרמרות גדולה וכו', אני בעד אישור הערבות, משום שאינני מוכן לקבל על עצמי אחריות כפולה, וראשית - שמא יבולע לנו. ועוד: אינני רוצה לתת לממשלה לחתום על ערבות בסכום של 7 מיליון דולר ללא אישורה של ועדת הכספים. אני מציע, לא לתת דרך כזו לממשלה אשר עלולה סחר-סחרתיים ללכת בה. זאת אומרת שאני מתבקש באחריותי הפרלמנטרית, מול אישור ערבות שלא התבררה די צרכה. לכן אני מעדיף לאשר.

היו"ר י. גורן:
ע"י מהלך זה אתה מכניס שני חברי ועדה, ספיר ופוזאייב, במצב לא נוח. זהו ענין חמור.

ז. סוזאייב:
אני רואה בהצעתך פגם גדול. כולנו יכולים לצאת מתוך הנחה שהממשלה מחליטה מה שהיא מחליטה, ולה רוב בוועדת הכספים, וגם בכנסת, והיא יכולה להעביר זאת. הרי אתה יוצא מתוך הנחה זו, אשר היא הנחה מעשית וגם לגיטימית. כי מה אתה אומר? אתה רוצה לנרד ולקבל הנסחה בשם וכו'. הרי זה כאילו אתה עושה הצבעת נסיון, בו בזמן שאנו דורשים דחיה לפני הנירוד. יוצא איפוא שהצבעת נסיון זו היא נגדנו.

א. כהן:
לי חטרות שלוש נקודות: (א) לא ברור לי אם שר האוצר צריך לחתום כבר עכשיו על הערבות; (ב) לא ברור לי אם הוא חייב לקבל את הערבות לפני מעשה או שהוא יכול ללכת באותה דרך כפי שהוא צוהג לעשות - לקבל את התקציב לאחר מעשה; (ג) אם נחוץ רוב דגיל בוועדה.

לי בואה, שהצעתו של יושב ראש הוועדה יוצאת דופן, ואפשר לומר עליה: או שאין צורך בה או שהיא אינה מועילה.

לדעתי, אם שני חברי ועדה מבקשים מה סמבקשים, ואין מניעה פרוצדורלית - אזי אפשר להיענות להם, ואפשר לדחות את הישיבה.

מר קמחי:

יש צורך לחתום על החוזה בהקדם האפשרי. היפנים אינם יכולים לחתום על חוזה ללא מתן ערבות. שר האוצר לא יכול לחתום על הערבות ללא הסכמת הכנסת. הצענו ליפנים שנחתום על החוזה בראשי תיבות, אך תהא זו חתימה מסוייגת עד אשר נקבל את הסכמת ועדת הכספים. הדבר מתוח מאד מבחינת מועדי מסירת האניה. אם הם מתחייבים לקסור את האניה ב-30.6.59, הרי שהם יציימו להתחיל בבנייתה.

י. ספיר:

האם קבלנו הסבר מדוע זה "בוער" לקבל את האניה ב-30/6?

מר קמחי:

ברגע שאנו חותמים על החוזה, אז אין כל מניעה להתחיל בבניית האניה. החוזה קיים ועומד. לא הייתי רוצה לומר שאם אנחנו נדחה את הדבר, אזי מהנסיון שלנו אנו למדים, שזה יידחה יותר ויותר, כי זה עלול להיות כרוך בכל מיני טרזקים נוספים.

היור' י. גורי:

אני רוצה להציע הצעה: א) הוועדה אינה רואה אפשרות לעצמה להצביע על הערבות בישיבה זו מאחר שחלק מחברי הוועדה מבקשים בירורים נוספים לפני שהדיון יסתיים בהצבעה. ב) הוועדה מוכנה להתכנס, לפי דרישת נציגי האוצר, בהקדם האפשרי ובכל עת שתידון על מצב לקיים בירור נוסף בענין הערבות. ג) אם לא תהא כל אפשרות, מאיזה שהן סיבות, לקיים את ישיבת הוועדה, והאוצר יראה דחיפות בענין החתימה על החוזה, הרי זה נתון לשיקול דעתה של הממשלה כיצד לכלכל ענין זה.

אם אומרים לי שזה בלתי חוקי, הריני מוריד את הצעתי השלישית, ואני מוכן לכנס את הישיבה אפילו מחר.

לקיים ישיבה מחר בשעה 12.00.

ה ו ח ל ט

הישיבה ננעלה בשעה 13.30.